

Feitenkaart

Inkomensgegevens Rotterdam en regio 2008

Eind 2010 zijn de inkomensgegevens op gemeentelijk, deelgemeentelijk en buurniveau uit het *Regionaal Inkomens Onderzoek 2008* van het CBS beschikbaar gekomen. Eerder verscheen daarover een Feitenkaart met inkomensgegevens over Rotterdam en haar deelgemeenten en buurten; deze Feitenkaart bevat de vergelijkbare gegevens over de Rotterdamse regio en haar gemeenten.

De vorige versie van het Regionaal Inkomens Onderzoek, dat voornamelijk is gebaseerd op gegevens van de Belastingdienst, ging over 2007, en is voor wat Rotterdam en de Rotterdamse regio betreft beschreven in twee COS-Feitenkaarten: *Inkomensgegevens Rotterdam op deelgemeente- en buurniveau in 2007* en *Inkomensgegevens Rotterdam en regio 2007*. De gegevens hieruit vormden tot voor kort de meest recente betrouwbare gegevens over de inkomenssituatie op gemeentelijk, deelgemeentelijk en buurniveau in Rotterdam en de stadsregio.

Eerder bracht het COS een Feitenkaart uit met inkomensgegevens over 2008 over Rotterdam en haar deelgemeenten en buurten (*Feitenkaart Inkomensgegevens Rotterdam op deelgemeente- en buurniveau 2008*); de voorliggende Feitenkaart bevat (voor zover mogelijk) de overeenkomstige gegevens over de Rotterdamse regio en haar gemeenten (plus die over Amsterdam, Den Haag, Utrecht en heel Nederland).

Deze Feitenkaart kent als inkomensbegrip het 'besteedbaar inkomen' volgens de definitie van het CBS. Dit komt ruwweg overeen met het intuïtieve begrip netto-inkomen (loon/uitkering/pensioen, minus belasting en sociale premies), met dien verstande dat fiscale huurwaarde bijgeteld, en betaalde hypotheekrente afgetrokken is. Ook is Kinderbijslag meegeteld. Sinds het *Regionaal Inkomens Onderzoek 2003* worden voorts ook ziektekostenpremies in mindering gebracht. Huursubsidie is buiten beschouwing gelaten.

Voor de interpretatie van de gegevens op deze Feitenkaart is de precieze inkomensdefinitie echter niet zo van belang: de inkomensgegevens dienen immers vooral geïnterpreteerd te worden door middel van onderlinge vergelijking.

Onder meer door de veranderde behandeling van ziektekostenpremies is een vergelijking met bedragen uit Regionale Inkomens Onderzoeken van vóór 2002 onmogelijk.

Deze Feitenkaart beperkt zich tot de inkomens van *particuliere* huishoudens; dat wil zeggen dat studentenhuishoudens en zogeheten institutionele huishoudens (personen in instellingen, instituten en tehuizen) *niet* zijn meegeteld.

In de nu volgende tabellen is geheimhouding toegepast ('x') als het aantal inwoners minder is dan 200 of het aantal huishoudens minder dan 70; voor kleinere gebieden is het risico van onthulling van individuele gegevens te groot, en zou ook de toevalsmarge van de achterliggende steekproef te groot zijn. Voorts zijn om technische redenen enkele gegevens onbekend; deze zijn aangegeven met een '.'.

Deze Feitenkaart bevat (in tegenstelling tot vorige Feitenkaarten over inkomensgegevens) nu ook over 2005 en 2006 definitieve gegevens.

Het is nog niet bekend wanneer de eerste gegevens uit het volgende Regionaal Inkomens Onderzoek (dat over 2009) zullen verschijnen. Waarschijnlijk zal dit eind 2011 worden.

Gemiddeld inkomen per huishouden

Onderstaande tabel bevat de gemiddelde inkomens per huishouden in 2008 en in de vijf jaar daarvoor.

	Aantal huishoudens 1-1-'09	Gemiddeld besteedbaar inkomen per huishouden	Idem in 2007	Idem in 2006	Idem in 2005	Idem in 2004*	Idem in 2003*
Albrandswaard	8.890	€ 42.700	€ 40.800	€ 38.500	€ 36.300	€ 35.100	€ 35.200
Barendrecht	17.900	€ 41.100	€ 40.000	€ 37.500	€ 35.800	€ 34.100	€ 34.200
Bernisse	5.140	€ 38.600	€ 38.400	€ 35.200	€ 33.400	€ 32.500	€ 33.400
Brielle	6.620	€ 38.400	€ 37.400	€ 34.400	€ 32.800	€ 31.600	€ 31.900
Capelle aan den IJssel	28.560	€ 34.500	€ 33.900	€ 32.000	€ 31.000	€ 30.300	€ 30.200
Hellevoetsluis	16.670	€ 35.800	€ 35.000	€ 33.100	€ 31.300	€ 30.100	€ 30.200
Krimpen aan den IJssel	11.580	€ 38.400	€ 37.700	€ 35.100	€ 33.900	€ 32.500	€ 33.500
Lansingerland	19.080	€ 42.600	€ 42.700	€ 39.500	€ 37.400	€ 34.900	€ 35.700
Maassluis	13.490	€ 34.900	€ 33.800	€ 31.700	€ 30.500	€ 30.000	€ 30.100
Ridderkerk	19.510	€ 34.600	€ 34.100	€ 31.900	€ 30.500	€ 30.000	€ 30.000
Rotterdam	271.820	€ 29.200	€ 28.400	€ 26.600	€ 25.300	€ 24.600	€ 24.400
Rozenburg	5.490	€ 33.600	€ 32.700	€ 30.900	€ 29.800	€ 29.400	€ 30.000
Schiedam	34.080	€ 30.600	€ 30.000	€ 28.100	€ 27.000	€ 26.300	€ 26.300
Spijkenisse	31.260	€ 33.800	€ 32.900	€ 31.200	€ 29.800	€ 29.100	€ 29.400
Vlaardingen	32.330	€ 31.000	€ 30.300	€ 28.400	€ 27.100	€ 26.800	€ 26.900
Westvoorne	5.870	€ 44.000	€ 42.700	€ 38.400	€ 38.100	€ 35.600	€ 35.100
Stadsregio excl. Rotterdam	256.470	€ 35.500	€ 34.700	€ 32.500	€ 31.000	€ 30.100	€ 30.200
Rotterdam	271.820	€ 29.200	€ 28.400	€ 26.600	€ 25.300	€ 24.600	€ 24.400
Stadsregio incl. Rotterdam	528.290	€ 32.200	€ 31.500	€ 29.400	€ 28.100	€ 27.200	€ 27.200
Amsterdam	371.160	€ 30.600	€ 29.600	€ 27.500	€ 26.100	€ 25.200	€ 25.000
's-Gravenhage	220.360	€ 31.500	€ 30.700	€ 28.700	€ 27.200	€ 26.500	€ 26.200
Utrecht	126.760	€ 33.600	€ 32.600	€ 30.300	€ 28.700	€ 27.800	€ 27.800
Nederland	6.945.530	€ 34.300	€ 33.600	€ 31.300	€ 29.900	€ 29.000	€ 29.000

¹⁾: Door verschillen in methodologie mogen de precieze hoogten van inkomens uit de *RIO's* van 2007 en latere jaren en die van eerdere jaren niet zonder meer worden vergeleken.

Het gemiddelde besteedbaar huishoudensinkomen lag in de Rotterdamse regio in 2008 6% lager dan elders in Nederland: € 32.200, terwijl het landelijk € 34.300 bedroeg. In Rotterdam lag het nóg een stuk lager (€ 29.200); elders in de regio een stuk hoger (€ 35.500).

In Rotterdam, in de rest van de regio en elders in Nederland lijkt het gemiddelde huishoudensinkomen in 2008 ongeveer even sterk te zijn toegenomen. Door verschillen in methodologie mogen de precieze hoogten van inkomens uit de *RIO's* van 2007 en latere jaren en die van eerdere jaren overigens niet zonder meer worden vergeleken.

Om de besteedbaar inkomens van diverse typen huishoudens beter vergelijkbaar te maken, bevat het Regionaal Inkomens Onderzoek ook zogeheten gestandaardiseerde inkomens: het besteedbaar inkomen, gecorrigeerd voor verschillen in grootte en samenstelling van het huishouden. (Een groter huishouden heeft immers een hoger inkomen nodig dan een kleiner huishouden om op een vergelijkbaar welvaarniveau te komen.) Voor een stad als Rotterdam met zijn grote aantallen kleine huishoudens vormt zo'n gecorrigeerd inkomensbegrip zuiverder vergelijkingsmateriaal met elders dan louter de hoogte van een huishoudensinkomen.

	Aantal huishoudens 1-1-'09	Huishoudens inkomen, gestandaardiseerd ¹	Idem in 2007	Idem in 2006	Idem in 2005	Idem in 2004*	Idem in 2003*
Albrandswaard	8.890	€ 28.500	€ 27.300	€ 25.900	€ 24.400	€ 23.700	€ 23.600
Barendrecht	17.900	€ 27.300	€ 26.400	€ 24.700	€ 23.600	€ 22.700	€ 22.700
Bernisse	5.140	€ 26.000	€ 25.800	€ 23.500	€ 22.300	€ 21.800	€ 22.200
Brielle	6.620	€ 26.600	€ 25.900	€ 23.700	€ 22.800	€ 21.800	€ 22.000
Capelle aan den IJssel	28.560	€ 24.300	€ 23.800	€ 22.500	€ 21.800	€ 21.300	€ 21.300
Hellevoetsluis	16.670	€ 24.600	€ 24.000	€ 22.600	€ 21.400	€ 20.600	€ 20.600
Krimpen aan den IJssel	11.580	€ 26.100	€ 25.400	€ 23.500	€ 22.700	€ 21.900	€ 22.500
Lansingerland	19.080	€ 27.800	€ 27.800	€ 25.600	€ 24.500	€ 22.800	€ 23.200
Maassluis	13.490	€ 24.300	€ 23.500	€ 22.000	€ 21.300	€ 20.800	€ 20.800
Ridderkerk	19.510	€ 24.200	€ 23.700	€ 22.100	€ 21.100	€ 20.800	€ 20.700
Rotterdam	271.820	€ 21.600	€ 21.000	€ 19.700	€ 18.800	€ 18.200	€ 18.200
Rozenburg	5.490	€ 23.600	€ 22.900	€ 21.500	€ 20.800	€ 20.500	€ 20.800
Schiedam	34.080	€ 22.000	€ 21.500	€ 20.100	€ 19.400	€ 18.900	€ 19.000
Spijkensisse	31.260	€ 23.400	€ 22.600	€ 21.400	€ 20.500	€ 19.900	€ 20.200
Vlaardingen	32.330	€ 22.300	€ 21.800	€ 20.400	€ 19.500	€ 19.300	€ 19.400
Westvoorne	5.870	€ 30.200	€ 29.000	€ 26.300	€ 26.000	€ 24.600	€ 23.900
Stadsregio excl. Rotterdam	256.470	€ 24.600	€ 23.900	€ 22.400	€ 21.400	€ 20.800	€ 20.900
Rotterdam	271.820	€ 21.600	€ 21.000	€ 19.700	€ 18.800	€ 18.200	€ 18.200
Stadsregio incl. Rotterdam	528.290	€ 23.000	€ 22.400	€ 21.000	€ 20.100	€ 19.500	€ 19.500
Amsterdam	371.160	€ 23.500	€ 22.800	€ 21.200	€ 20.300	€ 19.500	€ 19.400
's-Gravenhage	220.360	€ 23.200	€ 22.700	€ 21.200	€ 20.300	€ 19.800	€ 19.600
Utrecht	126.760	€ 24.400	€ 23.800	€ 22.200	€ 21.100	€ 20.500	€ 20.600
Nederland	6.945.530	€ 23.900	€ 23.300	€ 21.800	€ 20.800	€ 20.200	€ 20.200

¹): Gecorrigeerd voor verschillen in grootte en samenstelling van het huishouden. Door verschillen in methodologie mogen de preieze hoogten van inkomens uit de *RIO's* van 2007 en latere jaren en die van eerdere jaren niet zonder meer worden vergeleken.

Het eerder gepresenteerde lage gemiddelde huishoudensinkomen geeft met name voor Rotterdam een wat vertekend beeld, omdat Rotterdam zo veel kleine huishoudens kent. Als rekening wordt gehouden met verschillen in grootte en samenstelling van de huishoudens, zijn de verschillen een stuk minder groot.

Ook op deze wijze bezien lijkt het gemiddelde huishoudensinkomen in Rotterdam, in de rest van de regio en elders in Nederland in 2008 ongeveer even sterk te zijn toegenomen.

Lage, midden- en hoge huishoudensinkomens

Aan de hand van de verdeling van huishoudensinkomens kunnen lage-, midden- en hoge-inkomensgroepen worden gedefinieerd. Gangbaar is, dat de onderste 40% van de landelijke inkomensverdeling als 'laag', de bovenste 20% als 'hoog', en de rest als 'midden' wordt beschouwd. Ruwweg komt de grens tussen 'laag' en 'midden' ongeveer overeen met het besteedbaar inkomen van een kostwinner met een modaal inkomen (in 2008 €31.500 bruto per jaar) en twee kinderen ("Jan Modaal").

	Aantal huishoudens 1-1-'09	Laag: onderste 40% (tot €25.100)	Midden: middelste 40% (tot €46.500)	Hoog: bovenste 20% (v.a. €46.500)
Albrandswaard	8.890	25%	41%	33%
Barendrecht	17.900	25%	44%	31%
Bernisse	5.140	28%	43%	28%
Brielle	6.620	28%	45%	27%
Capelle aan den IJssel	28.560	40%	38%	22%
Hellevoetsluis	16.670	34%	44%	22%
Krimpen aan den IJssel	11.580	32%	42%	25%
Lansingerland	19.080	25%	41%	34%
Maassluis	13.490	37%	43%	20%
Ridderkerk	19.510	37%	43%	19%
Rotterdam	271.820	54%	33%	13%
Rozenburg	5.490	36%	45%	19%
Schiedam	34.080	48%	38%	15%
Spijkenisse	31.260	37%	44%	19%
Vlaardingen	32.330	46%	39%	15%
Westvoorne	5.870	27%	40%	33%
Stadsregio excl. Rotterdam	256.470	37%	41%	22%
Rotterdam	271.820	54%	33%	13%
Stadsregio incl. Rotterdam	528.290	45%	37%	17%
Amsterdam	371.160	53%	31%	16%
's-Gravenhage	220.360	50%	34%	17%
Utrecht	126.760	43%	36%	21%
Nederland	6.945.530	40%	40%	20%

De inkomensverdeling in de Rotterdamse regio in 2008 verschilt niet wezenlijk met in de voorgaande jaren. (Zie hierover ook het Nawoord.) 45% van de huishoudens heeft een inkomen waarmee het tot de "onderste" 40% van Nederland behoort, 17% behoort tot de "bovenste" 20% en de overige 37% behoort tot de middelste 40%.

De middeninkomens, maar vooral de hoge inkomens, komen in Rotterdam veel minder vaak voor dan landelijk, en elders in de regio wat vaker. Het zijn vooral de kleinere gemeenten waar relatief weinig lage inkomens, en relatief veel hoge inkomens voorkomen.

Een verdeling van gestandaardiseerde inkomens levert weer wat zuiverder vergelijkingsmateriaal.

	Aantal huishoudens 1-1-'09	Laag: onderste 40% (tot € 18.900)	Midden: middelste 40% (tot € 30.100)	Hoog: bovenste 20% (v.a. € 30.100)
Albrandswaard	8.890	25%	42%	33%
Barendrecht	17.900	25%	45%	30%
Bernisse	5.140	27%	46%	26%
Brielle	6.620	26%	45%	28%
Capelle aan den IJssel	28.560	38%	41%	22%
Hellevoetsluis	16.670	33%	44%	22%
Krimpen aan den IJssel	11.580	34%	41%	24%
Lansingerland	19.080	27%	41%	32%
Maassluis	13.490	36%	44%	20%
Ridderkerk	19.510	37%	43%	20%
Rotterdam	271.820	51%	34%	15%
Rozenburg	5.490	34%	46%	20%
Schiedam	34.080	46%	38%	16%
Spijkernisse	31.260	37%	44%	19%
Vlaardingen	32.330	43%	40%	16%
Westvoorne	5.870	25%	40%	35%
Stadsregio excl. Rotterdam	256.470	36%	42%	22%
Rotterdam	271.820	51%	34%	15%
Stadsregio incl. Rotterdam	528.290	44%	38%	19%
Amsterdam	371.160	47%	32%	20%
's-Gravenhage	220.360	46%	34%	20%
Utrecht	126.760	38%	38%	24%
Nederland	6.945.530	40%	40%	20%

Op deze wijze heeft 44% van de huishoudens in de regio een inkomen waarmee het tot de “onderste” 40% van Nederland behoort, 38% een inkomen waarmee het tot de “middelste” 40% behoort en 19% een inkomen waarmee het tot de “bovenste” 20% behoort.

En ook nu heeft Rotterdam meer lage en minder hoge inkomens terwijl in de rest van de stadsregio juist wat minder lage en wat meer hoge inkomens voorkomen. En ook nu is in de *totale* regio de balans negatief, doch minder sterk dan vóór de standaardisering, omdat de standaardisering het negatieve Rotterdamse beeld wat nuanceert. (Rotterdam heeft immers relatief veel kleine huishoudens.)

Inkomens tot 105% van het sociaal minimum

Het *Regionaal Inkomens Onderzoek 2008* bevat ook gegevens over aantallen huishoudens met een inkomen tot 105% van het sociaal minimum (bijstands- dan wel AOW-niveau). Let wel: net als elders in deze Feitenkaart betreft het hier inkomens op jaarbasis; huishoudens die ook een deel van het jaar een hoger inkomen hadden, zijn hier dus niet inbegrepen.

	Aantal meegetelde huishoudens 1-1-'09 ¹	Tot 105% van het sociaal minimum	Idem als perc.	Idem in 2007	Idem in 2006	Idem in 2005	Idem in 2004*	Idem in 2003*	Idem in 2002*	Idem in 2001*
Albrandswaard	8.800	420	5%	5%	5%	5%	5%	5%	4%	4%
Barendrecht	17.720	780	4%	4%	4%	4%	5%	4%	4%	4%
Bernisse	5.090	220	4%	5%	5%	5%	5%	4%	5%	4%
Brielle	6.550	350	5%	5%	6%	6%	6%	6%	5%	5%
Capelle aan den IJssel	27.970	2.380	9%	9%	9%	8%	8%	8%	8%	7%
Hellevoetsluis	16.440	930	6%	6%	7%	6%	7%	7%	8%	7%
Krimpen aan den IJssel	11.440	570	5%	5%	5%	6%	6%	5%	4%	5%
Lansingerland	18.940	850	4%	5%	5%	5%	6%	5%	5%	5%
Maassluis	13.350	780	6%	7%	8%	7%	7%	6%	7%	7%
Ridderkerk	19.340	960	5%	6%	6%	5%	6%	5%	5%	5%
Rotterdam	262.870	39.250	15%	16%	16%	14%	16%	15%	16%	16%
Rozenburg	5.440	250	5%	5%	5%	5%	6%	5%	6%	5%
Schiedam	33.300	3.430	10%	10%	11%	10%	11%	11%	10%	10%
Spijkenisse	30.770	1.870	6%	7%	7%	7%	7%	7%	7%	7%
Vlaardingen	31.720	2.780	9%	9%	10%	9%	9%	9%	9%	8%
Westvoorne	5.820	250	4%	5%	7%	6%	7%	6%	5%	5%
Stadsregio excl. Rotterdam	252.690	16.820	7%	7%	7%	7%	8%	7%	7%	7%
Rotterdam	262.870	39.250	15%	16%	16%	14%	16%	15%	16%	16%
Stadsregio incl. Rotterdam	515.560	56.070	11%	11%	12%	11%	12%	11%	12%	12%
Amsterdam	357.540	53.850	15%	16%	16%	16%	17%	16%	16%	16%
's-Gravenhage	212.760	27.840	13%	14%	14%	13%	14%	13%	13%	13%
Utrecht	123.990	10.580	9%	9%	11%	10%	11%	10%	10%	10%
Nederland	6.830.220	532.860	8%	8%	9%	8%	9%	8%	8%	8%

¹): Exclusief huishoudens met niet het hele jaar inkomen en huishoudens die afhankelijk zijn van studiefinanciering.

11% van de huishoudens in de Rotterdamse regio had in 2008 een jaarinkomen van niet meer dan 105% van het sociaal minimum: 15% in Rotterdam, en 7% elders in de regio. Landelijk was dit 8%. In Rotterdam gaat het hier om 39.250 huishoudens, elders in de regio om nog eens 16.820 huishoudens, dus in de totale regio om 56.070 huishoudens. Het grootste deel daarvan bestaat uit niet-actieven (werklozen, arbeidsongeschikten en gepensioneerden). De grootste "risicogroepen" zijn een-oudergezinnen en alleenstaanden tot 65 jaar, en niet-westerse allochtonen.

Landelijk zowel als in de Rotterdamse regio zowel als in Rotterdam zelf blijft het aandeel huishoudens met een jaarinkomen van niet meer dan 105% van het sociaal minimum al jaren praktisch onveranderd. De gevolgen van de economische crisis tekenen zich hier waarschijnlijk pas in 2009 af.

Inkomens onder de welvaartsvaste armoedegrens van CBS en SCP

Het Regionaal Inkomens Onderzoek bevat ook gegevens over aantallen huishoudens met een inkomen onder een per type huishouden verschillende lage-inkomensgrens die door het CBS al jaren wordt gehanteerd als een welvaartsvaste armoedegrens; bijvoorbeeld in de periodieke *Armoedemonitor* van SCP en CBS. (Inmiddels opgevolgd door de publicatiereeks *Lage inkomens, armoede en kans op uitsluiting*.) Deze wat abstracte grens is gebaseerd op de koopkracht van een alleenstaande met een bijstandsuitkering in 1979. In 2007 lag deze armoedegrens niet ver van het sociaal minimum; voor (echt-)paren met kinderen wat hoger, maar voor bejaarden (sinds 2007) en (al sinds 2006) een-oudergezinnen met één kind lag hij iets *eronder*. Daardoor lag voor deze laatste groepen het sociaal minimum dus al niet meer onder die armoedegrens, waardoor deze grens nu helemaal nog maar van betrekkelijke waarde is.

	Aantal meegetelde huishoudens 1-1-'09 ¹	Onder de armoede- grens	Idem als perc.	Idem in 2007	Idem in 2006	Idem in 2005	Idem in 2004*	Idem in 2003*	Idem in 2002*	Idem in 2001*
Albrandswaard	8.800	390	4%	4%	5%	6%	6%	5%	4%	4%
Barendrecht	17.720	710	4%	4%	4%	5%	5%	5%	3%	4%
Bernisse	5.090	210	4%	4%	5%	5%	6%	4%	4%	5%
Brielle	6.550	350	5%	5%	7%	7%	6%	6%	5%	5%
Capelle aan den IJssel	27.970	2.090	7%	7%	8%	10%	8%	8%	7%	7%
Hellevoetsluis	16.440	800	5%	5%	6%	7%	7%	7%	7%	7%
Krimpen aan den IJssel	11.440	510	4%	4%	5%	7%	7%	5%	4%	6%
Lansingerland	18.940	770	4%	4%	5%	6%	7%	5%	5%	5%
Maassluis	13.350	710	5%	6%	8%	9%	8%	7%	7%	8%
Ridderkerk	19.340	820	4%	5%	6%	7%	6%	5%	5%	6%
Rotterdam	262.870	34.280	13%	13%	16%	18%	16%	15%	15%	17%
Rozenburg	5.440	240	4%	5%	5%	6%	6%	5%	5%	5%
Schiedam	33.300	3.080	9%	9%	11%	13%	11%	11%	10%	11%
Spijkenisse	30.770	1.750	6%	6%	7%	8%	7%	7%	6%	7%
Vlaardingen	31.720	2.390	8%	8%	9%	11%	10%	9%	9%	9%
Westvoorne	5.820	240	4%	5%	7%	7%	7%	6%	5%	5%
Stadsregio excl. Rotterdam	252.690	15.060	6%	6%	7%	8%	8%	7%	7%	7%
Rotterdam	262.870	34.280	13%	13%	16%	18%	16%	15%	15%	17%
Stadsregio incl. Rotterdam	515.560	49.340	10%	10%	12%	13%	12%	11%	11%	12%
Amsterdam	357.540	51.360	14%	14%	17%	19%	17%	16%	15%	17%
's-Gravenhage	212.760	26.070	12%	12%	14%	16%	14%	14%	13%	14%
Utrecht	123.990	10.770	9%	9%	10%	13%	11%	11%	10%	11%
Nederland	6.830.220	495.870	7%	7%	9%	10%	9%	9%	8%	9%

¹): Exclusief huishoudens met niet het hele jaar inkomen en huishoudens die afhankelijk zijn van studiefinanciering.

10% van de huishoudens in de Rotterdamse regio had in 2008 een inkomen onder deze armoedegrens: 13% in Rotterdam, en 6% elders in de regio. Landelijk was dit 7%. Net als in 2007 betekent dat overall een historisch laag niveau, wat onder meer komt doordat AOW-uitkeringen sinds 2007 boven deze armoedegrens liggen. De grootste "risicogroepen" zijn een-oudergezinnen en alleenstaanden tot 65 jaar, en niet-westerse allochtonen.

In Rotterdam gaat het hier om 34.280 huishoudens, elders in de regio om nog eens 15.060 huishoudens, dus in de totale regio om 49.340 huishoudens. Het grootste deel daarvan bestaat uit niet-actieven (werklozen, arbeidsongeschikten en gepensioneerden).

Huishoudens met inkomen naar belangrijkste bron

In onderstaande tabel is aangegeven hoeveel huishoudens in 2008 loon of winst (als zelfstandige), pensioen of een werkloosheids-, bijstands- of arbeidsongeschiktheidsuitkering als belangrijkste bron van inkomen hadden. De kleine restcategorie 'overig' bestaat met name uit huishoudens die een andersoortige uitkering hadden of rentenieren. De categorie 'pensioen' betreft in bijna alle gevallen huishoudens van 65 jaar of ouder.

	Aantal huishoudens 1-1-'09	Loon of winst	Pensioen	Werkloos/bijstand of arbeidsongeschikt	Overig
Albrandswaard	8.890	6.360 = 72%	2.030 = 23%	310 = 3%	190 = 2%
Barendrecht	17.900	13.060 = 73%	3.910 = 22%	560 = 3%	370 = 2%
Bernisse	5.140	3.460 = 67%	1.460 = 28%	150 = 3%	70 = 1%
Brielle	6.620	4.520 = 68%	1.770 = 27%	230 = 3%	100 = 2%
Capelle aan den IJssel	28.560	19.160 = 67%	6.680 = 23%	2.190 = 8%	530 = 2%
Hellevoetsluis	16.670	11.530 = 69%	3.950 = 24%	980 = 6%	210 = 1%
Krimpen aan den IJssel	11.580	7.420 = 64%	3.430 = 30%	500 = 4%	230 = 2%
Lansingerland	19.080	14.250 = 75%	3.910 = 20%	650 = 3%	270 = 1%
Maassluis	13.490	8.500 = 63%	3.880 = 29%	950 = 7%	160 = 1%
Ridderkerk	19.510	11.990 = 61%	6.380 = 33%	910 = 5%	230 = 1%
Rotterdam	271.820	167.530 = 62%	61.750 = 23%	37.620 = 14%	4.920 = 2%
Rozenburg	5.490	3.600 = 66%	1.530 = 28%	300 = 5%	x
Schiedam	34.080	22.390 = 66%	8.250 = 24%	3.030 = 9%	410 = 1%
Spijkenisse	31.260	21.340 = 68%	7.380 = 24%	2.220 = 7%	320 = 1%
Vlaardingen	32.330	20.160 = 62%	9.240 = 29%	2.570 = 8%	360 = 1%
Westvoorne	5.870	3.620 = 62%	1.860 = 32%	240 = 4%	150 = 3%
Stadsregio excl. Rotterdam	256.470	171.360 = 67%	65.660 = 26%	15.790 = 6%	3.660 = 1%
Rotterdam	271.820	167.530 = 62%	61.750 = 23%	37.620 = 14%	4.920 = 2%
Stadsregio incl. Rotterdam	528.290	338.890 = 64%	127.410 = 24%	53.410 = 10%	8.580 = 2%
Amsterdam	371.160	252.330 = 68%	60.960 = 16%	50.540 = 14%	7.330 = 2%
's-Gravenhage	220.360	144.660 = 66%	45.990 = 21%	25.430 = 12%	4.280 = 2%
Utrecht	126.760	92.640 = 73%	20.990 = 17%	10.940 = 9%	2.190 = 2%
Nederland	6.945.530	4.584.010 = 66%	1.709.170 = 25%	528.210 = 8%	124.140 = 2%

64% van de huishoudens in de Rotterdamse regio had in 2008 inkomen uit arbeid (loon of winst als zelfstandige): 62% in Rotterdam, en 67% elders in de regio. Landelijk had 66% van de huishoudens hun inkomen (mede) uit arbeid. Het verschil tussen Rotterdam en de rest van de regio komt geheel voor rekening van het grote aantal Rotterdamse huishoudens met een werkloosheids-, bijstands- of arbeidsongeschiktheidsuitkering als belangrijkste inkomensbron: 14%. Elders in de regio was dit maar 6%. Het aandeel pensioenontvangers is in Rotterdam lager dan elders in de regio.

Verder zijn de onderlinge verschillen in de regio ruwweg samen te vatten als: "hoe groter de gemeente, hoe groter het percentage huishoudens dat tot de uitkeringsontvangers behoort".

De inkomens van de werkenden (niet in de tabel opgenomen) waren overal overigens natuurlijk een stuk hoger dan die van de gepensioneerden en die van de uitkeringsontvangers.

Ontwikkeling van het aantal huishoudens met inkomen naar belangrijkste bron

In onderstaande tabel is de ontwikkeling aangegeven van het percentage huishoudens die loon of winst (als zelfstandige) als belangrijkste bron van inkomen hadden.

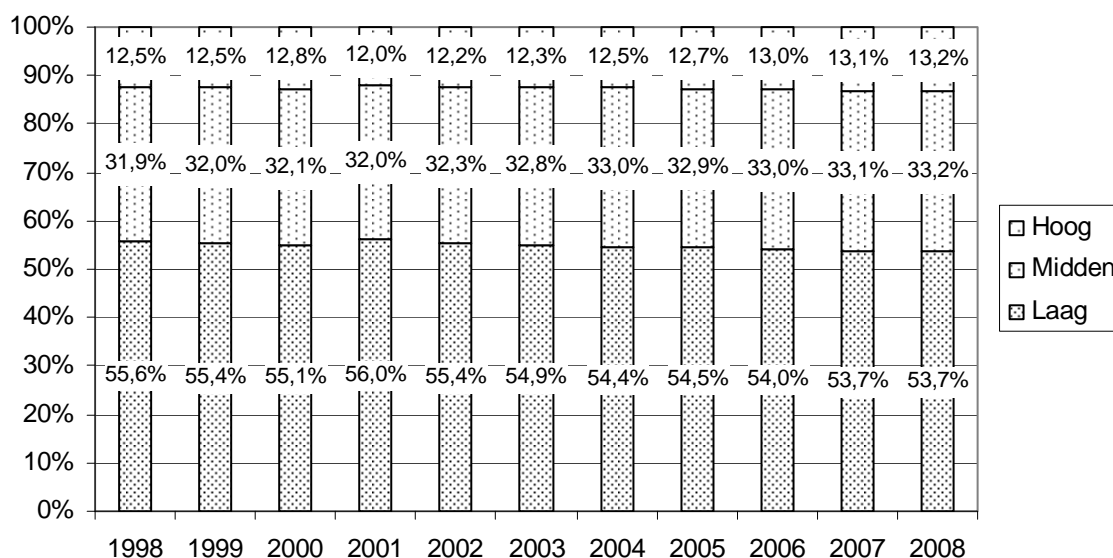
	Aantal huishoudens 1-1-'09	Loon of winst in 2008	Idem in 2007	Idem in 2006	Idem in 2005	Idem in 2004*	Idem in 2003*	Idem in 2002*	Idem in 2001*	Idem in 2000	Idem in 1996
Albrandswaard	8.890	6.360 = 72%	71%	71%	71%	71%	72%	72%	72%	69%	66%
Barendrecht	17.900	13.060 = 73%	73%	73%	73%	73%	73%	75%	73%	70%	66%
Bernisse	5.140	3.460 = 67%	68%	68%	68%	68%	69%	70%	72%	69%	70%
Brielle	6.620	4.520 = 68%	68%	69%	68%	68%	69%	71%	71%	68%	67%
Capelle aan den IJssel	28.560	19.160 = 67%	67%	67%	66%	66%	67%	68%	68%	65%	63%
Hellevoetsluis	16.670	11.530 = 69%	69%	69%	68%	69%	69%	71%	71%	68%	65%
Krimpen aan den IJssel	11.580	7.420 = 64%	64%	64%	64%	64%	65%	66%	68%	63%	62%
Lansingerland	19.080	14.250 = 75%	74%	74%	74%	73%	74%	75%	76%	73%	70%
Maassluis	13.490	8.500 = 63%	62%	62%	63%	63%	65%	65%	66%	63%	62%
Ridderkerk	19.510	11.990 = 61%	61%	62%	61%	62%	62%	64%	64%	61%	62%
Rotterdam	271.820	167.530 = 62%	61%	59%	58%	57%	58%	58%	58%	54%	48%
Rozenburg	5.490	3.600 = 66%	66%	65%	66%	66%	68%	70%	71%	65%	66%
Schiedam	34.080	22.390 = 66%	64%	63%	62%	61%	62%	62%	62%	58%	55%
Spijkenisse	31.260	21.340 = 68%	68%	67%	67%	67%	68%	69%	69%	66%	65%
Vlaardingen	32.330	20.160 = 62%	61%	60%	59%	59%	60%	61%	62%	58%	56%
Westvoorne	5.870	3.620 = 62%	62%	63%	63%	64%	64%	66%	67%	62%	63%
Stadsregio excl. Rotterdam	256.470	171.360 = 67%	66%	66%	65%	65%	66%	67%	67%	64%	62%
Rotterdam	271.820	167.530 = 62%	61%	59%	58%	57%	58%	58%	58%	54%	48%
Stadsregio incl. Rotterdam	528.290	338.890 = 64%	63%	62%	61%	61%	62%	62%	62%	58%	54%
Amsterdam	371.160	252.330 = 68%	67%	66%	64%	64%	65%	65%	65%	60%	53%
's-Gravenhage	220.360	144.660 = 66%	64%	63%	62%	62%	63%	63%	62%	57%	51%
Utrecht	126.760	92.640 = 73%	72%	70%	69%	68%	69%	69%	69%	64%	58%
Nederland	6.945.530	4.584.010 = 66%	65%	65%	64%	64%	65%	66%	66%	62%	60%

Het percentage huishoudens met inkomen uit arbeid (loon of winst als zelfstandige) ligt in de Rotterdamse regio al jaren iets boven de zestig procent. In Rotterdam lag het jarenlang iets daaronder, en elders in de regio lag het altijd al ruim daarboven. De laatste jaren nam dit percentage in Rotterdam echter relatief sterk toe, en inmiddels (in 2008) bedraagt het 62%. Elders in de regio en landelijk was sprake van een bescheidener toename.

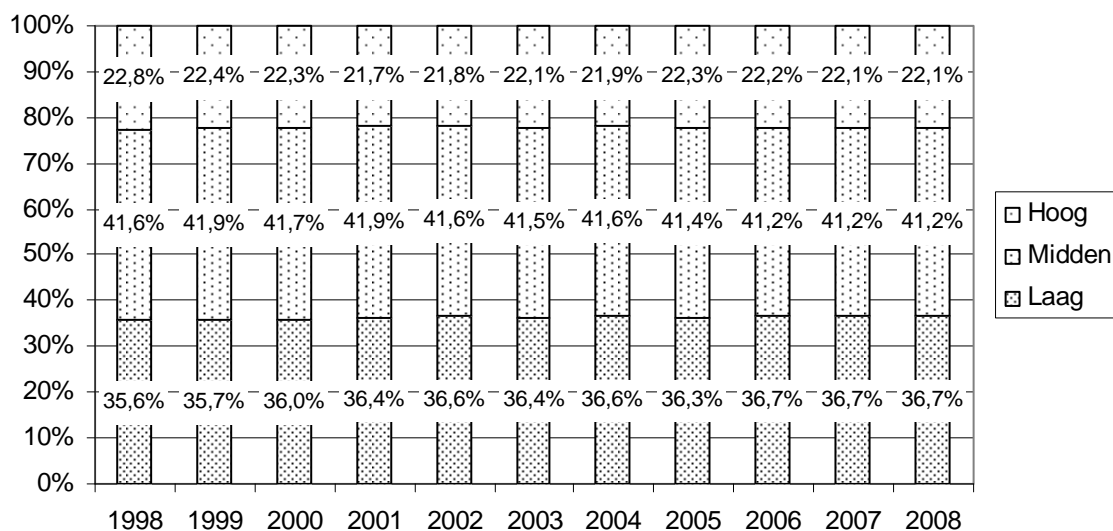
Nawoord: De afstand tussen stad en regio

Van oudsher wonen in Rotterdam veel meer huishoudens met lage, en veel minder huishoudens met midden- en hoge inkomens dan elders in de stadsregio. Zoals op blz. 3 te zien was, had in 2008 in Rotterdam 54% een laag inkomen, 33% een middeninkomen en 13% een hoog inkomen, terwijl elders in de regio deze percentages 37%, 41% respectievelijk 22% bedragen. Deze percentages, en dus ook de verschillen tussen stad en regio, zijn al zeer lange tijd niet wezenlijk veranderd, zoals uit onderstaande grafieken blijkt.

Lage, midden- en hoge inkomens in Rotterdam:

Lage, midden- en hoge inkomens in de rest van de stadsregio:

Bij gestandaardiseerde inkomens is het beeld niet anders.

Centrum voor Onderzoek en Statistiek; december 2010.

Auteur: Paul de Graaf.

Verplichte bronvermelding bij gebruik: 'CBS, bewerking COS'.

Voor meer informatie: <http://www.cos.rotterdam.nl>.

Gemeente Rotterdam
Centrum voor Onderzoek en Statistiek